

ЕРЕВАНСКО КОМЮНИКЕ

Ние, министрите, заседаващи в Ереван на 14-15 май 2015 г., сме горди да признаем, че визията, която вдъхнови нашите предшественици в Болоня, е дала повод за създаването на Европейското пространство за висше образование (ЕПВО), където 47 държави с различни политически, културни и академични традиции си сътрудничат въз основа на открит диалог, споделени цели и общи ангажменти. Заедно ние сме ангажирани в процеса на доброволното сближаване и координираната реформа на нашите системи за висше образование. Това се основава на публичната отговорност за висшето образование, академичната свобода, институционалната автономия и ангажимента за интегритет. Това сближаване разчита на силно публично финансиране и се реализира чрез обща структура, споделено разбиране на принципите и методите за осигуряване на качество и признаване, както и на набор от общи инструменти.

Благодарение на реформите в рамките на Болонския процес е постигнат напредък в свободното движение на студенти и дипломирани студенти в рамките на ЕПВО, чрез признаване на техните квалификации и периоди на обучение. Това се осъществява чрез: програми, даващи възможност на завършилите образование да продължат образованието си или, чрез техните придобити знания и умения, да навлязат на Европейския пазар на труда; все по-активни институции в международен контекст; академично сътрудничество в съвместни образователни и изследователски програми. ЕПВО започна диалог с други региони на света и е разглеждано като модел на структурирано сътрудничество.

Въпреки това прилагането на структурните реформи е неравномерно, инструментите понякога се използват неправилно или с бюрократични, повърхностни методи. Необходимо е постоянно усъвършенстване на нашите системи за висше образование и по-голямо участие на академичните общности за постигане на пълния потенциал на ЕПВО. Ние се ангажираме да изпълним задачите си и признаваме необходимостта от нов тласък за нашето сътрудничество.

Днес ЕПВО се изправя пред сериозни предизвикателства като продължаващата икономическа и социална криза, драматичните нива на безработица, маргинализацията на младите хора, демографските промени, новите модели на миграция, конфликти в рамките на и между отделните държави, екстремизма и радикализацията. От друга страна по-голямата мобилност на студентите и служителите насърчава взаимното разбиране. Бързото развитие на знанията и технологиите, въздействащо върху обществото и икономиката, играе все по-важна роля в трансформацията на висшето образование и научните изследвания.

ЕПВО има ключова роля за справяне с тези предизвикателства, за повишаване на възможностите чрез европейско сътрудничество и обмен като преследва общи цели в диалог с партньори по целия свят. Ние трябва да върнем ЕПВО към първоначалната визия и укрепена структура.

Обновена визия: Нашите приоритети

До 2020 г. ние сме решени да осигурим ЕПВО, в което общите цели се постигат във всички държави членки, за да се гарантира доверието в системите ни за висше образование; автоматичното признаване на квалификации се превръща в реалност и завършилите могат да се движат лесно в рамките на ЕПВО; висшето образование допринася ефективно за изграждане на толерантни, приобщаващи общества,

основани на демократичните ценности и правата на човека; образователните възможности предоставят знания и умения, необходими за европейско гражданство, иновации и заетост. Ние ще подкрепим и защитим студентите и преподавателите при упражняването на правото им на академичната свобода и ще гарантираме тяхното представяне като пълноправни партньори в управлението на автономните институции за висше образование. Ще подкрепим институциите за висше образование в техните усилия за насърчаване на межкултурното разбирателство, критичното мислене, политическата и религиозна толерантност, равенството между половете, демократичните и граждански ценности с цел укрепване на европейското и световното гражданство и поставяне основите на приобщаващи общества. Също така ще засилим връзките между ЕПВО и Европейското изследователско пространство.

През следващите години нашата обща амбиция ще преследва тези еднакво важни цели в новия контекст:

- **Основната мисия на ЕПВО е повишаване на качеството и приложимостта на ученето и преподаването.** Ще подкрепяме институциите за висше образование и академичния състав за насърчаване на педагогическите иновации, учебната среда, съобразена със студента, и по-пълното използване на потенциалните ползи от дигиталните технологии за учене и преподаване. Ще насърчаваме поддържането на по-силна връзка между преподаването, ученето и изследванията на всички нива, за осигуряването на обучение, стимули за институциите, преподавателите и студентите, подпомагайки дейностите, които развиват креативността, иновациите и предприемачеството. Учебните програми трябва да дават възможност на студентите да развиват уменията, които могат да задоволят личните им стремежи и нуждите на обществото, чрез ефективни учебни дейности. Те трябва да бъдат подкрепени от: прозрачни описания на резултатите от ученето и натовареността; гъвкави модели на обучение; подходящи методи за преподаване и оценяване. От съществено значение е да признаем качествена подкрепа за преподаването, както и да осигурим възможности за повишаване на преподавателските умения в академичната среда. Освен това активно ще включваме студентите като пълноправни членове на академичната общност, както и други заинтересовани страни, по отношение на разработването и качеството на учебната програма.
- **Основна цел на ЕПВО е насърчаване на заетостта на завършилите през целия им трудов живот** в бързо развиващите се пазари на труда, характеризиращи се с развитие на технологиите, появата на нови професионални профили, както и увеличаването на възможностите за заетост и самонаемане. Трябва да гарантираме, че в края на всеки академичен цикъл възпитаниците ще притежават знания, подходящи за навлизане на пазара на труда, които да им позволят да развиват нови умения, нужни за пригодността им към заетост през целия им професионален живот. Ще подкрепяме институциите за висше образование в проучването на различни методи за постигането на тези цели, например чрез засилване на диалога с работодателите, реализиране на програми с добър баланс между теоретичните и практическите компоненти, насърчаване на предприемачеството и иновационните умения на студентите, проследяване развитието на кариерата на дипломиралите се. Ще насърчаваме международната мобилност за обучение и назначаване на работа като мощно средство за разширяване на обхвата на компетентността и възможността за

работа за студенти.

- **Да направим нашите системи по-достъпни е основна цел** за ЕПВО, тъй като населението става все по-разнообразно поради миграция и демографски промени. Ние се ангажираме да разширим участието в образованието и подкрепата на институциите за висше образование, които предоставят съответните учебни дейности в подходящ контекст за различните типове учащи, включително ученето през целия живот. Ще подобрим пропускливостта и съгласуването между различните сектори на образованието. Ще засилим социалното измерение на висшето образование, баланса между половете, разширяването на възможностите за достъп до образование и дипломиране, включително международната мобилност за студенти от семейства в неравностойно положение. Ще предоставим възможност за мобилност на студенти и преподаватели от конфликтни райони, за да им се позволи да се завърнат у дома, ако условията позволяват това. Искаме да се насърчи и мобилността на студенти за обучение на учители, с оглед на важната роля, която ще им предстои за подготовката на бъдещите поколения европейци.
- **Изпълнението на договорените структурни реформи е** предпоставка за консолидирането и успеха на ЕПВО в дългосрочен план. ЕПВО се основава на една обща структура и кредитна система, общи стандарти и насоки за осигуряване на качество, сътрудничество за мобилност и съвместни програми и степени. Ще развием по-ефективни политики за признаване на кредити, придобити в чужбина, на квалификациите за академични и професионални цели, както и оценяване на придобитите знания. Пълното и последователно прилагане на договорените на национално ниво реформи изисква споделено активно участие и ангажираност от страна на политиките, академичните общности и заинтересованите страни. Неприлагането на тези реформи в някои страни пречи на функционирането и надеждността на ЕПВО като цяло. Нужна е по-прецизна оценка на изпълнението като основа за докладване от държавите членки. Чрез политически диалог и обмен на добри практики ние ще предоставим целенасочена подкрепа за държавите членки, изпитващи трудности при постигането на договорените цели, и ще дадем възможност на тези, които биха искали да се развият, да го направят.

Управлението и работните методи на ЕПВО трябва да се развиват, за да отговорят на тези предизвикателства. Молим Работната група за развитие на Болонския процес да преразгледа и опрости неговото управление и методи на работа, да включи представители на академичните среди в работната програма и да представи предложения за решаване на проблема с просрочването на ключови ангажименти за следващата ни среща.

С благодарност приемаме ангажимента на Франция да бъде домакин на следващата ни среща през 2018 г. и да се домакинства Секретариата на ЕПВО от юли 2015 г. до юни 2018 година.

Министрите приветстват предложението Беларус да се присъедини към ЕПВО, по-специално ангажимента за осъществяване на реформи 16 години след старта на Болонския процес, за да направи своята система за висше образование и практика съвместими с тези на другите държави от ЕПВО. Въз основа на това министрите

приветстват Беларус като член на ЕПВО и с нетърпение очакват да работят с националните органи и заинтересовани страни за прилагане на реформите, посочени от Работната група за развитие на Болонския процес и включени в договорената пътна карта, приложена към решението за присъединяването на Беларус. Министрите молят Работната група за развитие на Болонския процес да докладва за изпълнението на пътната карта на конференцията на министрите през 2018 година.

Отбелязваме с одобрение докладите на работните групи по изпълнение на структурните реформи, на мобилността и интернационализацията, на социалното измерение и ученето през целия живот, както и на Водещата група по въпросите на автоматичното признаване на квалификациите. Ние приемаме мерките, включени в приложението и използваме тази възможност, за да подчертаем значението на всички членове, които участват пълноправно в дейността на Работната група за развитие на Болонския процес и допринасят за работната програма на ЕПВО.

Приложение

I. Приети политически мерки:

- Преразгледаните стандарти и насоки за осигуряване на качество в Европейското пространство за висше образование (ЕПВО);
- Европейският подход за осигуряване на качеството на съвместните програми;
- Ръководството за потребителя на Европейската система за трансфер на кредити (ECTS), като официален документ на ЕПВО.

II. Ангажименти:

- да се включи краткият цикъл в Рамката на квалификациите на Европейското пространство за висше образование (КРЕПВО), въз основа на Дъблинските дескриптори за краткия цикъл и качество, осигурено съобразно Европейските стандарти и насоки, така че да се създадат разпоредби за признаване на краткия цикъл в отделните държави в случай, че собствените им системи не включват такава квалификация;
- да се гарантира, че изискванията за компетентност на заетостта в публичния сектор позволяват справедлив достъп за притежателите на дипломи от първия цикъл, както и да се насърчат работодателите да се възползват от кадрите на висшето образование, включително и тези от първия цикъл;
- да се гарантира при сътрудничество с институциите надеждна и пълна информация за кариерните модели на дипломираните студенти и развитието на пазара на труда, което трябва да бъде предоставено на управлението на институционално ниво, потенциалните студенти, техните родители и обществото като цяло;
- да се извърши преглед на националните законодателства, с оглед пълното спазване на Лисабонската конвенция за признаване и да се докладва на Секретариата на Болонския процес до края на 2016 г., с молба към Комитета по Конвенцията, в сътрудничество с мрежите ЕНИК и НАРИК, да изготви анализ на докладите до края на 2017 г. с надлежно наблюдение на Конвенцията, извършено от Комитета по Конвенцията;
- да се премахнат пречките за признаване на предишно обучение за целите на осигуряване на достъп до програми за висше образование и улесняване на присъждането на квалификации, въз основа на предишно учене, както и насърчаване на институциите за висше образование за подобряване на капацитета им.

- да се извърши преглед на националните квалификационни рамки, с оглед да се гарантира, че образователните пътеки осигуряват адекватно признаване на предишно учене;
- да се създаде група от доброволчески държави и организации, с оглед улесняването на признаването с цел професионална реализация;
- да се насърчава мобилността на персонала, като се вземат предвид насоките от Работната група за мобилност и интернационализация;
- да се насърчи превеждането на безвъзмездни средства и заеми, като се вземат предвид насоките от Работната група за мобилност и интернационализация;
- да направим нашето висше образование по-социално и приобщаващо чрез прилагането на стратегията на ЕПВО за социалното измерение;
- да се гарантира, че квалификациите от други страни от ЕПВО автоматично се признават на същото ниво като съответните национални квалификации;
- да се даде възможност на институциите за висше образование да използват подходяща европейска агенция за осигуряване на качество, като се спазват националните разпоредби за взимане на решения по отношение на резултатите от проверките за качество.